ה: חמש עשרה נשים פרק ראשון יבמות

גדילים ארבעה. כמנחות (ד' מב.) אמר דבעי תמניא מוטין ותימה מנלן שכופל כל אחד ואחד לשנים שמא יקשור כל אחד בראשו בטלית ואי הוה מפרשינן עשה גדיל ופותלהו מתוכו היינו שעשה אותו כעין פתילה וכופלין באמצע הוה ניחא אבל בקונטר' פי' פותלהו מתוכו היינו שני שלישי

ענף שלא יעשה הכל גדילים:

ואכתי מיבעי ל' לתוכף תביפה אחת דאין חיבור. בלאו הכי מיבעי לי' דאי לאו יחדו ה"א דאסור לנכוס אמר ופשתים אע"פ שאין מחוברים כלל זה עם זה: **עד** שיהא שוע טווי ונוז. אין לפרש כמו שפי' ריב"ן שוע וטווי יחד אמר ופשתים (ב) א"כ בלאוים בגילית היכי משכחת לה שהרי צריך שיהיו ג' חוטין של תכלת אמר לבדו בלא פשתן אלא שוע כל אחד לבדו ונוז אמי אר"מ דאין לפרש דהיינו חריג כדפי' בקונטר' דמאי שנא שוע וטווי דהוי כל אחד לבדו ונוז קאי אלאמר ופשתים יחד ועוד דבנדה פרק האשה (ד' פח:) גבי האי מאן דדמי חוטא דיתנא בגלימא דעמרא כו' ופריך ואימא אי שוע או טווי אי נוז אי ופי' הקונטר' בלא נוז אי אפשר שיהא בלאוים ואין לומר דהכי פריך ואימא אי שוע ונוז אי טווי ונוז אי נוז לחודיה דא"כ דבנוז לחודיה קאי שוע וטווי דכתב רחמנא למה לי אלא נראה לר"ת דנוז היינו שזור ונוז אמי כל אחד לבדו ועל שעטנז של אמר לבד ושל פשתים לבד הזהיר הכתוב שלא יעשה מהם בגד ביחד ומיחדו נקבא והר' רבי יצחק הלבן הקשה לו מהא דתנן במס' כלאים (פ"ט מ"ח) אין מייבין משום כלאים אלא על טווי וארוג שנאמר שעטנז שוע טווי ונוז אלמא דנוז היינו ארוג ואר"ת דע"כ לאו למדרש כל שעטנז קאמי מדלא קאמר אלא על שוע טווי וארוג ולא מייתי שעטנז אלא משום טווי (ג) ונוז לחודיה אבל ארוג מיחדו נפקא: **בולה** משעטנז נפקא. מדכתיב שעטנז ולא כתיב בלאים אמר שמעינן שוע וטווי ונוז ומדלא כתיב שוע וטווי ונוז בהדיא שמעינן דלאפנויי קאתי למידרש סמוכין ואם תאמר ולדמה לבדרבא לחוד קאתי למדרש סמוכין דאמר ופשתים פוטרים אף שלא במינן ומנלן דאתא למישרי בלאים ויש לומר דהכי משמע דלא תלבש שעטנז אמר ופשתים יחדו גדילים תעשה לך אמר שני מינים ואי לאפנויי בעלמא מהכא שאני בלאים דהותרו מכללו אצל בגדי כהונה ואר"י דהתם נמי משום דאתי עשה דבגדי כהונה ואין זה הותר מכללו ומיהו אי לאו בלאים לא כתיב גבוה לא הוה מצי למילף בעלמא משום דמצותו כמו שפירשתי לעיל (ד) דלא יפנין אמאת אח ועוד לדורך עבודה שאני וא"ת אדילפינן מבלאים בגילית דדחי נילף מגריפת קדשים דלא דחי כדדרשינן פ' מילד טוין (פסחים פג:) דאין גריפת קדשים דומה יו"ט מהוטיר ממנו עד בקר (שמות יב) בא הכתוב ליתן בקר שני לגריפתו ר"ו"ל דשאני התם דלא בטלה מצותו בכך ויכול לשורפו אחר יו"ט ומ"מ אי לאו דבקר שני לא הייתי מתלק וה"א דדחי ומיהו קשה לקמן (דף ו:) גבי גריפת בת כהן קאמר אי אינו אלא בשבת דהוה גמרינן מבלאים בגילית דלדחי אי לאו לא תבערו אפי' לא תעשה שום בו כרת דמה לי חומרא רבה ומה לי חומרא זוטא והתם כיון דיכול להמתין עד למחר נילף (ה) מגריפת קדשים וי"ל דהתם נמי אי אפשר להמתין שם לה לידון מיד ולשרוף שלא יענו הדין ושלא ישתכחו הדברים וא"ת ולמה לן קרא למילף מבלאים בגילית נילף מגריפת קדשים דומה לגריפת קדשים ולא דבעלמא דחי ואר"י דהתם אינטריך קרא שלא תאמר דדחי משום דאפילו אוכל נפש שרי ולמ"ד נדרים ונדבות אין קריבין כי"ט לא אינטריך הכא קרא אלא אליבא דמ"ד קריבין: **ומבולהו** נמי שבן ישנן לפני הדיבור. וא"ת ונילף משאר קרבנות דדחי בשבת כדדרשינן בפ' מילד טוין (פסחים עז. ושם) (ו) מבמועדו ואפי' עומר ושתי הלחם כדדרשינן התם ואר"י דחשיבי (ז) התם כולהו תדיר כיון דהוי בכל שנה ואיכא למיפרך על מילה ושאר קרבנות שבן תדיר וכ"ש לא חש לדקדק כל כך דה"נ לא מסיק מידי למ"ד (ח) עולה שהקריבו ישראל במדבר עולת רחמים הוה: **בולכם** חייבין בבבודי. מאמי ה' דפיקח דקרא קדשים וא"ת ומנלן דקאי טפי אשבתות מכבוד אב ואם וכן בסמוך גבי מקדש וי"ל דכבוד הקב"ה הוי טפי בשמירת שבת מבשאר מצות דמעיד על המקום שברא העולם כדאמר בעירובין (דף סט:) ובמולין (דף ה.) דמחלל שבת כאומר בעשה בראשית ועוד אמי ה' משמע דקאי אמורא דכתיב באב ואם ומקדש כלומר מורא למעלה ממורא אבל דבעלמא דחי ואינטריך קרא דכבוד אבי וא"ת ולמה לי קרא בכבוד אב ואם לא דחי שבת דבלאו קרא נמי לא דחי שהוא מוזהרין על השבת כדאמר בפ"ק דקידושין (ד' לא.) גבי אביו אומר השקני ואמו אומרת השקני הגח כיבוד אמך עשה כבוד אביך שאתה ואמך חייבין בכבוד אביך וכן אביך אומר השקני ומצוה לעשות הגח כבוד אביך ועשה מצוה שאתה ואביך חייבין לעשות מצוה וי"ל דמהכא ילפינן התם:

מעמא דכתב רחמנא את שבתותי תשמורו הא לאו הכי דחי. פירוש דמהכא ילפינן דבעלמא דחי דלא אינטריך הכא למכתב דלא דמיהכא מיתי דמפסח ומילה ותמיד לא אתי דמה לכבוד אב ואם שכן הכשר מצוה ועוד דאדרבה גילף ממקדש והבערת בת כהן דלא דחי דאם לאו דוחה שבת דמשמע דאי לאו דוחה לא כלומר דהשתא קרא דהכא לא אינטריך לגופיה אלא לאמשמעינן דבעלמא דחי ניחא אינטריך קרא דהכא למיסר דלא אינטריך לגופיה ולא גילף מעשה דייבוס וי"ל דאפי' ניחא דעליה דהיתירא לא אינטריך קרא דהכא דלא מצינו למילף מעשה דייבוס דמה לכבוד אב ואם שכן הכשר מצוה ועוד (ו) אדרבה ממקדש והבערת בת כהן הוה יליף' דלא דחי ועוד מייבוס ליכא למילף דבשבת איכא קפילה אע"ג דבעריות נמי איכא בחמורתו וכלתו שריפה וקפילה כי ניחא עליה להיתירא לא ניחא בחמות אשה וכלות' דליכא קפילה ושריפה דלא הוקשו להיתירא אלא לאיסורא וכן סבר רבא לפר"י (לעיל ד' ג) וא"ת אכתי הא אינטריך לגופיה דסד"א דהואיל והוקש כבודם לכבוד המקום לידחי

מקרא קמא. דכלאים בגילית. ודקאמרת לרבנן דלא אייתר להו אמר ס"ש ומנא להו דבלאים בגילית שרי דליתי עשה ודחי לא תעשה: **א"כ.** דלאו לאפנויי לכתוב גילית כו': **לשיעורא אחא.** למנין חוטין: **גדיל שנים.** אי אפשר לעשות גדיל בפחות משני חוטין: **גדילין ארבע.** חוטין דמיעטו גדילין שנים וכתיב (במדבר טו) ונתנו על גילת הכנף ארבע פתיל אמרה תורה עשה מהנך ארבע חוטין גדיל אחד דהוו להו ח' חוטין כשמוחכן בכנף הבגד: **ופותלהו מתוכו.** שיהיו תלויין פתילין שלא יעשה כולו גדיל אלא קצת גדיל וקצת ענף: **תביפה.** פירש"ט שתוחב תחיבה אחת במתכו ותיכר בלאים בגד אמר ובגד פשתים יחד אינו חיבור בפחות משתי תביפות לרבי כתיב יחדיו עד שיתברר יחד יפה: **שוע טווי ונוז.** מן התורה אינו חייב עד שיהיה הלמר והפשתן מתוקן יחד היטב במסרק: **שוע.** לשון חלק שמתרגמינן שעיע (בראשית מז): **נוז.** תרוג. תרוג: **כולה משעטנז נפקא.** דאי לאפנויי לחוד נכתוב לא תלבש בלאים אמר ופשתים ומדלאפיק רחמנא בלשון שעטנז דרוש ביה נמי הא: **ממילה.** שדוחה עשה שלא לא תעשה דשבת שיש בה כרת: **שלש עשרה בריתות.** אמורים בפרשת מילה (ד): **מפסח.** שדוחה שחיטתו את השבת (ה): **שכן לורך גבוה.** למזבח. תאמר בעשה דייבוס דליכא כל הני: **מילה ותמיד שכן ישנן לפני הדבור.** לפני מתן תורה: **ואליבא דמ"ד.** במס' חגיגה (ד' ו.): **עולה שהקריבו ישראל במדבר.** דכתיב (שמות כד) ויעלו עולות עולת תמיד הוה: **סד"א.** אי לא כתיב עליה (ו) לדרשא מיתי עשה ודחי לא תעשה שיש בו כרת מכיבוד אב ואם: **כולכם.** אתה ואביך ואמך חייבים בכבודי. מאמי ה' (ז) דרש ליה: **שחוט לי.** דהוי אב מלאכה שחייבין עליה כרת: לאו

מסורת הש"ס

(א) [מנחות לט.]. (ב) כלאים פ"ט מ"ט שבת נד. מנחות לט. (ג) [חגיגה ו.]. (ד) [כלאים ח'], (ה) [פסחים סה:]. (ו) [ויקרא יח]. (ז) [ויקרא יח]. (ח) ל"ל מבמועדיכם. (ט) [חגיגה ו.].

גליון הש"ם

גמ' יבול יהא בבוד אב ואם. עי' כתובות ד' מ ע"א תוס' ד"ה ובגד ד"ה אי אמרת: תנום ר"ה בולה וי"ל דש"ה דלא בטלה מצוותו. עיין שבועות דף ג ע"א תד"ה ועל: תנום' ר"ה שעטנא בו. לפרי"ר (לעיל דף ג.) ל"ל לקמן ד' מ ע"א ד"ה דבלא:

הגהות הב"ח

(א) גמ' תמיד שכן ישנן לפני: (ב) הוס' ד"ה עד וכו' דא"כ בלאים: (ג) באר"ש אלא משום טווי לחודיה כל"ל ותיבת ונוז מחקן: (ד) ר"ה טולה וכו' שפירשתי לעיל. נ"ב רש דף ד': (ה) באר"ש עד למחר גילף משריפת קדשים ור"ל כל"ל ותיבת מיעוט נמחק: (ו) ר"ה ומנלהו וכו' ולחוד"ר דמשיבי כולה כל"ל ותיבת הכם נמחק: (ז) ר"ה טעמא דכו' ועוד דאדרבה וכו' ועוד דמיבוס וכו' אמ"ר בכפרות נמי בחמותו וכלתו איכא שריפה וכו':

הגהות הגר"א

[א] גמ' ואליבא דמ"ד עולה כו'. נ"ב ר"ל בי"ה דהן אומרין הגרות (ולכן ר"ל דהקריבה בעליה אחיה כב"ם בתחרי עולת לחיים היה דהא כ"ם מתירין הגרות):

תוספות ישנים (המשך)

למחי לא תעשה ועשה דהייהו אידך תנא דלקמן דמוקים ראשו לגויר מצורע אלא גרידא מנא ליה ליף מגבדים לחוד: לאי שנאמר ישחת זקנם לא יגלחו, ואמאי דנקט אלי קרא דכתיב גבי סהנים אלא נקט ולא תשחית את פאת זקנך דכתי' גבי ישראל משום דגבי ישראל לא כתיב גלוח אבל גבי סהנים דכתי' גלוח נקט ההוא קרא משום דקייל דאיתיו מייב אלא בגילוח שיש בו השחתה ואע"ג דגבי ישראל נמי בעינן גילוח שיש בו השחתה דלפיכך מכהנים. מיהו התנא קרא דכתיב ביה בהדיא גבי נמנקט: שוה לפסח שכן כרת שאם לא יעשה אותו ביום יתחייב כרת. אבל במילה לא יתחייב כרת אם לא מל בתחיבי ומ"מ פריך למקנא מה למילה יעשה שכן כרת שאם לא יעשה אותם לעולם יתחייב כרת דכתיב ועבל זכר אשר לא יומל וכרתה נפש מעמיה: ת"ל את שבתותי תשמרו ומקדשי תיראו אני ה' וא"כ ר"ל דאע"ג דלוים אמו ואביו מילה ואת שבתותי תשמרו. וא"ת ואיתיה דיוסף דאע"ג דאת שבתותי תשמרו אים אמו ואביו מילה ויהיה כבוד דוחה את השבת. וכ"ת דבל כיוסף דאיכא לאקושי לקולא ולחומרא לחומרא מקשינן הא חומרא דאתי ליה קולא היא דדרשינן מיניה הא דבעלמא דחי ולחומרא דידיה לא אינטריך. וכ"ת דאיתי לן למדרש טפי מרשיים לגיפוי ולא מטיפוי לגיפוי הכא הכא דמתיר נמי מקרא דרים מסיפוי לגיפוי. וי"ל דהתם ליה הכי משום דמחיר אי לאו מרחשו מוכיח דאינטרא מעלה מעמורלהם כדאמרי' ממדרש והתקדשתם והייתם קדושים יכול כמוני ת"ל אני ה' קדושתי למעלה מקדושתכם. עשמת דבתר רחמנא את שבתותי תשמרו הא לאו הכי דחי אין לפרש אם לא כתב יאת שבתותי

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com